

службених евиденција (све док се не докаже да садрже нетачне податке), али су зато сви други докази, изјава странке, искази сведока и друго, подложни слободној оцени доказа, с тим да је потребно посебно образложење које упућује на савесност, брижљивост и непристрасност слободне оцене и потпуност увида у резултате те оцене.

Стога се начелом истине и слободне оцене доказа, које је у овај закон уведено као компилација два ранија начела – начела истине и начела оцене доказа, утврђује дужност органа да правилно, истинито и потпуно утврди све чињенице и околности које су од значаја за законито и правилно поступање у управној ствари, као и дужност овлашћеног службеног лица да по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа посебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка, одлучи које чињенице узима као доказане.

4.7. Право странке на изјашњавање.

Једно од најзначајнијих начела Закона о општем управном поступку свакако је право странке на изјашњење (преиначено раније начело саслушања странке). Ово начело полази од обавезе органа да пре доношења решења омогући странци да се изјасни о чињеницама и околностима које су од значаја за одлучивање у управној ствари.

Право странке на изјашњење (*audiat et altera pars*), посебно када у поступку учествује две или више странака са супротним интересима, омогућава да свака странка изнесе своје наводе, разлоге, чињенице и доказе у вези са поступком који се води пред органом, а органу да, ценећи те наводе, разлоге, чињенице и доказе, утврди одлучне чињенице и на основу њих реши управну ствар.

У складу са процесним одредбама Закона о општем управном поступку, странка има право да се у испитном поступку изјасни о чињеницама које су изнете и о понуђеним доказима, да учествује у извођењу доказа, поставља питања другим странкама, сведоцима и вештацима, износи чињенице које су од значаја за поступање у управној ствари, предлаже доказе, износи правне тврдње и побија тврдње које се не слажу с њеним. Чак и кад се странка не користи правом на изјашњење, орган мора водити рачуна да задовољи интересе странке. У сваком случају, повреда овог права може условити не само употребу редовних, већ и ванредних правних средстава (посебни случајеви уклањања и мењања решења).

Одступање од права странке на изјашњење могуће је само у једностраначким управним стварима у којима се решење доноси у непосредном одлучивању, али то не значи да се странци ускраћује право на изјашњење, него да је она то право остварила непосредно при самом подношењу захтева на основу кога је покренут поступак ради решавања конкретне управне ствари. У том смислу, ово начело омогућава доношење решења у управном поступку и без претходног изјашњења странке, али само када је то законом изричито дозвољено.

4.8. Начело самосталности.

Начело самосталности (раније, начело самосталности у решавању) последица је јавног положаја управе у нашем правном систему. За разлику од судова којима се гарантује независност, органима управе се гарантује самосталност, која подразумева да у вршењу својих послова раде у оквиру Устава, закона, других прописа и општих аката или, једноставније речено, правно обезбеђују могућност доношења одлука без ичијег утицаја.

Овим начелом управног поступка самосталност се гарантује како органу у оквиру његових овлашћења, тако и овлашћеном службеном лицу које утврђује чињенично стање и на основу тога примењује законе и друге прописе на конкретну правну ситуацију. Ипак, Закон о општем управном поступку мањи степен самосталности даје службеним лицима која су овлашћена само за послове вођења поступка или предузимање појединих радњи у поступку, у односу на службена лица којима се даје овлашћење за послове вођења управног поступка и одлучивање у управној ствари.